

ÖRNEK HAYATLAR

MEHMET AKİF ERSOY

ÖZGÜRLÜK PEŞİNDE

RECEP ŞÜKRÜ APUHAN

6. BASKI

ilk genç
T
TİMOS

İÇİNDEKİLER

Önsöz 9

1. BÖLÜM

Bizim Akif'imiz... Bizim Vatanımız.....	11
Bir Çınar Yetiştiriyor	13
Mehmet Akif Lisede	16
Güreşçi Akif.....	19
Akif, Baytar Mektebi'nde	21

2. BÖLÜM

Memurlukta İlk Yıllar.....	27
"Bir şey öğrenebileceğim kim var?".....	28
Sırat-ı Müstakim'in Peşinde.....	31
Mehmet Akif'in Çılgılığı.....	32
Kâtip Emin	36
Halkalı'ya Bir Yolculuk	39
Safahat'ın İlk Yayınlanışı.....	42
Balkan Savaşı, Felaketi.....	45

Gitme Ey Yolcu!	48
Memurluktan İstifa.....	51
"Bu Çocuklar da Kimin?"	52
Mısır'a Bir Gezi.....	54
"Yumruklarımızla Savaşmalıyız!"	57

3. BÖLÜM

Mehmet Akif Berlin'de.....	59
Berlin'den Çanakkale'ye.....	62
Akif, Necid Çöllerinde	64
Pehlivan Ruhlu Şair.....	66
Savaşın Getirdiği Yokluklar ve Akif	68
Savaşın Sonu	70

4. BÖLÜM

"Kalk Eşref, Gidiyoruz!"	73
Mehmet Akif Balıkesir'de	74
Akif Ankara'da	77
Mehmet Akif Yollarda	80
Nasrullah Camii'nde	83

Ankara Günleri.....	86
Bir Millî Marş Gerekıyor	89
Ve Büyük Zafer	93

5. BÖLÜM

Mehmet Akif Mısır'da.....	97
Vatan Hasretiyle Dolu Yıllar	99
"İstanbul'a Dönüyorum."	103
Dost Akif.....	106
O Eksiksiz Severdi	109
Bir Ahlak Anıtı.....	112
"Akif, Akif Olduğuna Bilmezdi."	115
"Şu Benim Derdime Derman Bulunmaz."	118
Akif ve Bilgi	120
Akif ve Vatan.....	122
Mehmet Akif'in Davası	125
Akif ve Toplum	126
Bakteriyolojihane'nin Resimleri	130

6. BÖLÜM

İstanbul'da Son Günler.....	135
"O Benim Milletimindir."	137
Yatağında Doğrulmuş Gülümsüyordu.....	140
"Sancınız Mı Var?"	142
Bir Aralık Akşamıydı.....	145
SÖZLÜK	148
KAYNAKÇA.....	154

Önsöz

Mehmet Akif'i tanıyınca yaşama sevinciyle dolup taşarsınız. Onun hayatı bütün kötülöklere ve çirkinliklere karşı sizi teselli eder, size mücadele azmi aşılar.

Akif'i anlatabilmek kolay değildir. Hiçbir övgüyü onun için yeterli bulamazsınız. Yine de onu biraz olsun anlatabilmek için kelimeler çırpınıp durmuştur.

Şerif Muhiddin Targan, onu bir yaratılış sırrı olarak görür. Dr. Cemal Zeki, onun bir ahlak okulu olduğunu söyler.

Hüseyin Cahit Yalçın, Akif'in hayatı için, şiirlerinden de büyük bir şiirdir, der.

Mithat Cemal Kuntay, onu anlatırken âdeta kendinden geçer: "Akif, gerçek şereflerin hepsinin güzelliği ile güzeldir. Birçok insan başkalarının kendisini yakından tanımasını tehlikeli bulur. Akif için bu bir kazançtır. Çünkü onda her erdem gerçektir."

Hayatı eşsiz bir sanat eseri olan Akif'in şiiri de çok yüksektir. Orhan Seyfi Orhon, düşüncenin, alev alev bir kalbin içinden geçerek nasıl şiir olabileceğini ilk defa o gösterdi, der.

Ve Akif hem hayatını hem sanatını milletine adanmış büyük bir vatansever, büyük bir dava adamıdır. Bu öyle bir adanmadır ki Ferit Kam'ın ifadesiyle "kendisinde kendisine" yer kalmamıştır.

Bu kitap, Mehmet Akif'i genç okuyuculara biraz olsun anlatabilmek için bir başka çırpınmadır. Bu kitapla onu daha yakından tanıyacak ve böylece eminim artık daha mutlu yaşayacaksınız, kendinizi daha güçlü hissedeceksiniz.

Son kısımdaki sözlüğü kitapta koyu renkle gösterilen kelimelerin anlamlarını öğrenmek için kullanabilirsiniz.

Büyük umutlar bağladığımız genç okuyucularımızdan milletimize güzel hayatlar armağan etmelerini bekliyoruz.

Mehmet Akif'in ışığı, şimdi yolunuza düşmek üzere... Parıl parıl bir yolda yürüyeceksiniz.

Sevgilerimle,
Recep Şükrü Apuhan

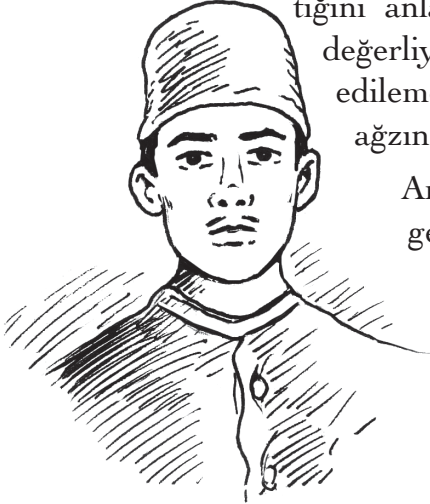
1. BÖLÜM

Bizim Akif'imiz... Bizim Vatanımız...

Şair Mithat Cemal Kuntay, ortaokul öğrencisi iken Fransızca öğretmeninden duyduğu bir cümleyi sevmiş ve diline dolamıştı. Anlamını tam kavrayamadığı bu cümleyi marş gibi söyler dururdu:

Vitam impendere vero... Vitam impendere vero...

Mithat Cemal'in fikri, bu cümlelerin anlamını öğrendiğinde değişti. Çünkü bu cümle, bir insanın gerçek uğrunda hayatını feda etmesi gerektiğini anlatıyordu. Hayır, hayat çok değerliydi ve hiçbir şey için feda edilemezdi. Bir daha bu cümleyi ağzına almayacaktı.

Aradan zaman geçti ve artık genç bir adam olan Mithat Cemal, bir gün bu cümleyi yeniden sevdi. Çünkü o cümle, karşısına bir insan olarak çıkıvermişti. Bu insanın adı, Mehmet Akif'ti.

Mithat Cemal, Akif'in en sevdiği dostlarından birisi oldu. O, bir dağı gezer gibi, her adımında Akif'in bir başka güzelliğini görüyordu. Fakat bir insan bu kadar erdemli olabilir miydi? Belki de bir gün rol yaptığı anlaşılacaktı.

O gün, hiçbir zaman gelmedi. Mithat Cemal, "Dostluğumuzun sürdüğü otuz üç yıl boyunca, Akif bir tek defa bayağı olmadı." diyecektir.

Kaç insan hayatını içine hiç yalan katmadan anlatabilir?

Mehmet Akif, hayatını baştan başa tek kelime yalana ihtiyaç duymadan anlatabilecek bir adamdı. O, yaşadığını yazar, yazdığını yaşardı. Hiçbir zaman zulmü alkışlamadığı, zalimlere boyun eğmediği için "*Zulmü alkışlayamam, zalimi asla sevmem.*" diyebildi. Her dizesi, aslında onun ayrı bir fotoğrafıdır.

*Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim,
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim.*

İşte bunun için biz ona, yazar Osman Yüksel Serdengeçti gibi, "Bizim Akif"imiz" deriz, "Bizim vatanımız!" der gibi. Çünkü vatanımız deyince akla ne gelirse Akif deyince de akla o gelir.

Bir Çınar Yetiştiriyor

Akif, 1873 yılının Aralık ayında, İstanbul'un Fatih ilçesindeki Sarıgözel Mahallesi'nde doğdu. Babası, Fatih **Medresesi müderrislerinden** Tahir Efendi'dir. Ona, aynı yerde çalışan diğer bir Tahir Efendi ile karıştırılmaması için "Temiz Tahir Efendi" derlerdi. "Temiz" lâkabı gelişigüzel seçilmemişti. Tahir Efendi, iç ve dış temizliğe çok önem veren bir insandı. Zaten Tahir, temiz anlamına geldiğinden, o, bu lâkapla iki defa temiz sayılırdı.

Akif'in annesi Emine Şerife Hanım da çok duygulu ve merhametli bir kadındı. Ailenin Akif'ten sonra bir de kızları oldu: Nuriye.

Akif, dört yaşında Emir Buharî mahalle **mektebine** başladı. Oldukça hareketli bir çocuktü. Okuldan gelince soluğu bahçedeki bir ağacın tepesinde alır, iyice yorulur, yine de akşam, komşu Baise Hanım'ın masallarını dinlemeden uyuyamazdı.

Akif, altı yaşından itibaren üç yıllık **iptidai mektebe** (ilkokul) devam etti. Artık babası da ona Arapça dersi veriyordu.

Tahir Efendi çok şefkatli bir babaydı. Her sabah çocukları yıkandıktan sonra onların saçlarını

tarar, kahvaltılarını yaptırdıktan sonra da onları okula yolcu ederdi. Kimi günler çocuklarını Fatih Camii'ne götürürdü. Akif'in yeşil sarığı, Akif, hasırlar üzerinde koştukça bozulup dağılır, bayrak gibi dalgalanırdı. Kimi günler de Akif okuldan çıkınca kendiliğinden camiye gelirdi. Bazen koşar oynar, bazen ders çalışır, bazen de caminin bir köşesinde derin düşüncelere dalardı.

Tahir Efendi oğluna bir şeyler öğretmek için hiçbir fırsatı kaçırmazdı. Akif birçok kelimenin anlamını babasıyla yürüyüş yaparken öğrendi. Yıllar sonra babası için, "Hem babam hem hocamdır. Ne biliyorsa kendisinden öğrendim." diyecekti.

Akif, ilkokuldan sonra üç yıllık Fatih Merkez **Rüştiyesi**'ne (ortaokul) girdi. Bu okulda gördüğü Türkçe, Arapça, Farsça ve Fransızca derslerinde daima birinci oldu. Son sınıftaki Türkçe öğretmeni Hoca Kadri Efendi'yi hayatı boyunca unutmamıştır. Onu anlatırken, "Çok üstün bilgiye ve yüksek ahlaka sahipti." der.

Akif, rüştiye yıllarında Fatih Camii baş imamı Hafız Mehmet Rasim Efendi'den Kur'an-ı Kerim eğitimi almaya başlamıştı. Kur'an-ı Kerim'i ezberleyecekti. Hoca Halis Efendi'den Arapça dersleri alan Akif, ikinci sonraları da Fatih Camii'nde Esad Hoca'nın Farsça derslerine devam ediyordu.

Onu bazı geceler Kur'an-ı Kerim dersinden arkadaşı olan İsa'nın evine koşarken görüyorlardı. İsa, zaman zaman derste geri kalır, buna üzülen Akif de arkadaşına ders çalıştırırdı. Evdeki Arapça dersleri de sürüyordu.

Akif'in şiir merakı rüştiye yıllarında başladı. O bu dönemde bazı şiirler karalıyordu. İlk okuduğu manzum eser ise Fuzulî'nin "Leyla ve Mecnun"u oldu.

Akif, rüştiyeyi bitirdiğinde on iki yaşındaydı.

Mehmet Akif Lisede

Rüştüyeyi bitiren Akif, Şimdi hangi okula gidecekti?

Annesi medreseye devam ederek din eğitimi almasını istiyordu. Babası ise okul seçiminde onu serbest bıraktı. Bunun üzerine Akif, **Mülkiye Mektebi**'nin lise kısmı olan Mülkiye **İdadisi**'ne gitmeyi tercih etti. Bu üç yıllık okulu bitirenler, Mülkiye'nin yüksek kısmına devam edebiliyordu.

Baba oğul, kayıt için okulun yolunu tuttular. İkiisi de heyecanlıydı. Fakat onları, üzücü bir olay bekliyordu. Kayıt sırasında Tahir Efendi'den para istediler. Okula kayıt yaptıracak herkes istenen miktarı vermek mecburiyetindeydi. Tahir Efendi ceplerini yokladı. Yeterince parası yoktu. Cebinden çıkardığı saatini evirip çevirdi. Akif, babasının niyetini anlamıŐtı. "Ne yapıyorsun baba?" diye sordu.

Tahir Efendi, "Oğlum bu saat gümüştür." dedi. "Bunu okula bırakayım. Paramız olunca geri alırız." Akif gözyaşlarını tutamadı. Babasına, "Hayır baba, gel gidelim, ben bu okuldan vazgeçtim..." dedi. Neyse ki baba oğulun konuşmalarına

kulak misafiri olan memur, “Siz parayı sonra getirirsiniz.” diyerek onları bu zor durumdan kurtardı. Yıllar sonra, Akif’in kızı Cemile iyice eskimiş olan okul çantası yüzünden ağlayınca, Akif ona bu olayı anlatacaktır.

İdadi yıllarında Akif, mahallenin saygı duyulan gençlerinden biriydi. Kişiliğiyle ve derslerindeki başarısıyla hayranlık uyandıran bu genç, taş atmada da uzun atlamada da hep öndeydi. Gençlerin en küçüğü olmasına rağmen mahallede sözü en fazla dinlenen de yine o idi.

Mahallenin ahlaklı gençlerinden birinin ismi de Osman’dı. Bir fabrikada tütün kıyıcısı olarak çalışan Osman, iyi de bir güreşçi olduğundan “Kıyıcı Osman Pehlivan” diye anılırdı. Akif, on yaşından beri oruç tutup namaz kılan Osman Pehlivan’a değer verir, ona “Sen mert bir arkadaşsın!” derdi. Bir gün Osman Pehlivan’a bir teklifte bulundu: “Sen bana güreşmeyi öğret, ben de sana okuma yazmayı öğreteyim, ne dersin?” Osman bu teklifi kabul etti.

Böylece Akif, büyük bir hırs ve merakla güreşe başladı.

Güreşçi Akif

Bir gün eve üstü başı zeytinyağlı gelince, annesi Akif'in güreştiğini anladı.

- Aman Yarabbi! Nerede güreşiyorsun evladım?

- Şuracıkta, yangın arsasında anne...

Emine Şerife Hanım, oğlu güreş merakıyla okulu bırakır diye çok endişelendi.

-Yalnız okul arkadaşlarıyla güreşiyorsun değil mi?

Akif, tanınmış bir pehlivan ile güreşiyor olmanın gururuyla cevap verdi:

-Hayır. Kıyıcı Osman Pehlivan'la güreşiyorum!

Akif'in güreşe olan ilgisi zamanla arttı ve ömrünün sonuna kadar sürdü.